

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/79/2020
Identifikačné číslo spisu: 2018200308
Dátum vydania rozhodnutia: 30.06.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:2018200308.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Aleny Adamcovej, v právnej veci žalobcu: H. Z. H. Y., S.J., narodený XX. H. XXXX, bytom v W., T. Č. XX, právne zast.: Mgr. Ivanom Gašpercom, LL.M., advokátom a konateľom URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s.r.o., advokátska kancelária, so sídlom v Bratislave, Havlíčkova č. 16, IČO: 47 244 895, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8-10, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej zo 16. augusta 2018, číslo: 52841-3/2018-BA a zo 16. augusta 2018, číslo: 52859-3/2018-BA, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 30. januára 2020, č.k. 47Sa/21/2018-102, t a k t o

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu z a m i e t a .

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom z 30. januára 2020, č.k. 47Sa/21/2018-102 postupom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej zo 16. augusta 2018, číslo: 52841-3/2018-BA, ktorým žalovaná podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) zamietla jeho odvolanie a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Trnava zo 17. apríla 2018, Číslo: 57226-26/2018-TT, ktorým Sociálna poisťovňa, pobočka Trnava podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý zákona č. 461/2003 Z.z. rozhodla, že žalobcovi ako samostatne zárobkovo činnéj osobe vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 01. júla 2010 zo 16. augusta 2018, číslo: 52859-3/2018-BA, ktorým žalovaná podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. zamietla jeho odvolanie a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky

Trnava zo 17. apríla 2018, Číslo: 57226-27/2018-TT, ktorým Sociálna poisťovňa, pobočka Trnava podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý zákona č. 461/2003 Z.z. rozhodla, že žalobcovi ako samostatne zárobkovo činnéj osobe zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31. decembra 2010.

2. Krajský súd zákonnosť preskúvaných rozhodnutí žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách § 5 písm. c/, § 14 ods. 1 písm. b/, § 15 ods. 1 písm. b/, § 21 od. 1, § 21 ods. 4 písm. b/, § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý, § 195 ods. 1-3, § 209 ods. 1,4 zákona č. 461/2003 Z.z., § 12 ods. 1 písm. e/, § 72 ods. 2 písm. k/ (po správnosti „§ 71 ods. 2 písm. k/“; pozn.) zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 586/2003 Z.z.“) a postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v Tretej hlave Tretej časti SSP upravujúcej správnu žalobu v sociálnych veciach za primeraného použitia ustanovení o všeobecnej správnej žalobe podľa Prvej hlavy Tretej časti SSP a dospel k záveru o nedôvodnosti podanej žaloby.

3. Krajský súd mal preukázané, že žalobca bol od 01. januára 2009 zapísaný do zoznamu advokátov Slovenskej advokátskej komory (ďalej len „SAK“), pričom podľa výpisu z riadneho daňového priznania k dani z príjmov fyzickej osoby za rok 2009 bol príjem žalobcu vyšší ako zákonom č. 461/2003 Z.z. stanovená suma (3.834,96 eur), čo žalovaná v zmysle § 21 ods. 1 v spojení s § 5 písm. c/ menovaného zákona v znení účinnom do 31. decembra 2010 vyhodnotila ako splnenie podmienok na vznik povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia žalobcu od 01. júla 2010. Tiež mal preukázané, že SAK vydala žalobcovi potvrdenie zo 04. januára 2010 o spôsobe výkonu advokácie, v ktorom potvrdila, že žalobcovi 31. decembra 2009 zaniklo oprávnenie vykonávať advokáciu samostatne a od uvedeného dátumu mohol žalobca vykonávať advokáciu t.č. len v mene a na účet spoločnosti H. Y. - G., Y.N..K., v ktorej bol žalobca spoločníkom a konateľom. Teda žalobca s účinnosťou od 01. januára 2010 zmenil spôsob výkonu advokácie, ktorú vykonával samostatne ako fyzická osoba, na výkon advokácie spôsobom ako konateľ vyššie uvedenej spoločnosti s ručením obmedzeným.

4. Krajský súd po preskúmaní veci dospel k záveru o nedôvodnosti podanej žaloby. V tejto súvislosti poukázal na uznesenie Pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 04. marca 2015, sp. zn. PLZ. ÚS 1/2015, ktorým plénum ústavného súdu zamietlo návrh na prijatie zjednocujúceho stanoviska v znení: „Pokiaľ advokát zmenil formu výkonu advokácie zo samostatného výkonu advokácie na výkon advokácie ako konateľa spoločnosti s ručením obmedzeným, po takejto zmene formy výkonu advokácie mu nezostal zachovaný status samostatne zárobkovo činnéj osoby pre účely zákona o sociálnom poistení.“; ako aj s prihliadnutím na nasledovné zjednotenie spôsobu rozhodovania vo vzťahu k predmetnej právnej otázke v obdobných veciach Ústavným súdom Slovenskej republiky a Najvyšším súdom Slovenskej republiky uviedol, že v ostatnom období prevažuje ustálená rozhodovacia prax súdov, ktorou v obdobných veciach súdne authority dospeli k záveru, že pri zmene formy výkonu advokácie nenastali zákonom taxatívne určené skutočnosti podľa § 21 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010, na základe ktorých by mala zaniknúť povinná účasť advokáta na sociálnom poistení, a to z titulu trvania jeho právneho postavenia samostatne zárobkovo činnéj osoby podľa § 5 písm. c/ citovaného zákona. V tejto súvislosti poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. júla 2017, sp. zn. 9Sžso/122/2015, ako aj z 27. februára 2019, sp. zn. 9Sžsk/24/2017, v ktorom súd konštatoval ojedinelosť právnych záverov vyplývajúcich z nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky v obdobných veciach vedených pod sp. zn. II. ÚS 426/2012 a sp. zn. II. ÚS 63/2012, ktorými žalobca podporoval svoju argumentáciu aj v tejto veci, pričom Najvyšší súd Slovenskej republiky odklon od ustálenej rozhodovacej praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky deklaroval poukazom na skoršie rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky s odlišnými právnymi závermi v spornej právnej otázke v obdobných veciach, a to napríklad poukazom na rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 290/2010, sp. zn. II. ÚS 508/2010, sp. zn. I. ÚS 93/2012, sp. zn. IV. ÚS/103/2012, sp. zn. I. ÚS 64/2012, sp. zn. III. ÚS 118/2012.

5. V súvislosti s aplikáciou ustanovenia § 71 ods. 2 písm. k/ zákona č. 586/2003 Z.z. uviedol, že Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku z 27. februára 2019, sp. zn. 9Sžsk/24/2017 vychádzal pri

posúdení záväznosti potvrdenia predsedníctva SAK, vystaveného podľa citovaného ustanovenia v súvislosti so zmenou formy výkonu advokácie podľa § 12 zákona č. 586/2003 Z.z., z právneho názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyplývajúceho z rozsudku z 27. decembra 2013, sp. zn. 9Sžo/23/2013, v zmysle ktorého: „Námietka žalobcu, že ustanovenie § 71 ods. 2 písm. k) zákona č. 586/2003 Z. z. je nutné chápať ako zákonné zverenie právomoci predsedníctvu SAK rozhodovať aj o skutočnosti, ktorá osoba zo špeciálne úzko vymedzenej skupiny osôb, a to advokátov, je alebo nie je SZČO v zmysle zákona č. 461/2003 Z. z., odvolací súd nepovažoval za dôvodnú.“ V nadväznosti na uvedené súd ohľadom záväznosti potvrdenia predsedníctva SAK o statuse advokáta z pohľadu postavenia samostatne zárobkovo činnnej osoby poukázal citáciou aj na právny záver k danej právnej otázke vyplývajúci z uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky z 29. februára 2012, č.k. I. ÚS 93/2012-14: „Ak najvyšší súd akceptoval kritériá vymedzenia SZČO podľa zákona č. 461/2003 Z. z. (§ 5) vo vzťahu k výkonu advokácie pred obsahom potvrdenia vydaného v rámci zákonom vymedzenej pôsobnosti samosprávnej stavovskej organizácie advokátov [§ 71 ods. 2 písm. k/], uvedené podľa názoru ústavného súdu v spojení s ostatnými dôvodmi rozsudku najvyššieho súdu nenasvedčuje novej arbitrárnosti záverov najvyššieho súdu.“

6. Uzavrel, že žalovaná v napadnutých rozhodnutiach rozhodla vecne správne, keď na základe v administratívnom konaní zisteného skutočného stavu veci rozhodla tak, že žalobcovi ako samostatne zárobkovo činnnej osobe (§ 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010) vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie (§ 21 ods. 1 citovaného zákona) dňa 01. júla 2010 a toto povinné sociálne poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe mu zaniklo dňa 31. decembra 2010 (§ 21 ods. 4 písm. b/ citovaného zákona), a to bez ohľadu na skutočnosť, že žalobca zmenil formu samostatného výkonu advokácie a od 01. januára 2011 vykonával advokáciu len ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným (§ 12 ods. 1 písm. e/ zákona č. 586/2003 Z.z.).

7. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti krajský súd žalobu ako nedôvodnú podľa § 190 SSP zamietol.

8. O trovách konania rozhodol súd podľa § 168 SSP a v konaní úspešnej žalovanej trovy konania nepriznal, pretože orgánu štátnej správy v rámci správneho súdneho konania náhrada trov v zásade neprináleží.

II.

9. Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

10. Namietal, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP) a tiež, že sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu (§ 440 ods. 1 písm. h/ SSP).

11. V súvislosti s nesprávnym právnym posúdením veci namietal, že krajský súd chybnou interpretáciou § 5 písm. c/, § 21 ods. 1 a ods. 4 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z. vtedy účinného znenia nesprávne považoval žalobcu za platiteľa poistného v období od 01. januára 2009 do 31. decembra 2009 a tiež, že i napriek jasnej dikcii zákona č. 586/2003 Z.z. nepriznal aktu SAK účinok predpokladaný zákonom a považoval žalobcu za samostatne zárobkovo činnnú osobu. Krajský súd sa priklonil na stranu žalovanej bez toho, aby predmetnú právnu úpravu vykladal materiálne, tak ako mu to prikazuje judikatúra (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 63/2012, sp. zn. II. ÚS 426/2012, ako aj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Sžo/117/2015). Má za to, že aj v zmysle uvedenej judikatúry nemá byť platiteľom poistného v príslušnom období. Podľa zákona č. 586/2003 Z.z. môže advokát vykonávať advokáciu vo formách taxatívne vymenovaných v § 12 ods. 1 menovaného zákona s tým, že jedna z možností výkonu advokácie je ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorý vykonáva advokáciu v mene a na účet spoločnosti. V takom prípade, až na výnimočné prípady, nemôže advokát vykonávať advokáciu samostatne ako samostatne zárobkovo činnná osoba. Súbežný výkon vykonávanej činnosti advokáta podľa § 12 ods. 1 písm. a/ zákona (ako samostatne zárobkovo činnná

osoba) a podľa § 12 ods. 1 písm. e/ zákona je zakázaný. Vyjadril nesúhlas s tvrdením, že nadobudnutie postavenia samostatne zárobkovo činnnej osoby je rozhodujúci zápis v zozname advokátov. Naopak, formálny zápis v zozname advokátov nie je postačujúci pre účely postavenia ako platcu poistenia. Ak teda advokát vykonávajúci advokáciu ako konateľ s.r.o. nedosahuje príjem zo samostatnej advokátskej činnosti, ako to bolo v prípade žalobcu, nemôže spĺňať podmienku § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010.

12. V súvislosti s namietaným odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu uviedol, že súdy v poslednom období stále rozhodujú v závislosti od názoru konkrétneho senátu / sudcu aj v tých istých veciach. Vyjadril presvedčenie, že argumentácia súdov obdobná tej v rozhodnutí sp. zn. 3Sžo/117/2015 je správna zodpovedajúca ekonomickej realite a odmieta formalizmus žalovanej, a to aj v súlade s rozhodnutiami Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. II. ÚS 63/2012, sp. zn. II. ÚS 426/2012, ktoré zreteľne formulovali aplikačné potreby pre výklad § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. Dodal, že situácia, kde existujú vedľa seba konfliktné rozhodnutia tých istých súdov naráža na problém právnej istoty a základných ústavných práv žalobcu. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. IV. ÚS 14/07, podľa ktorého k znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty patrí neoddeliteľne princíp právnej istoty, ktorého neoddeliteľnou súčasťou je predvídateľnosť práva. Súčasťou princípu právnej istoty je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď. Obdobné situácie musia byť rovnakým spôsobom právne posudzované. Za diskriminačný možno považovať taký postup, ktorý rovnaké alebo analogické situácie rieši odchylným spôsobom, pričom ho nemožno objektívne a rozumne odôvodniť. Tiež poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/155/2014.

13. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

14. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti žalobcu vyjadrila podaním z 26. júna 2020.

15. Zotrvala na právnom názore, že podľa právnej úpravy účinnej do 31. decembra 2010 advokát nestráca na účely sociálneho poistenia právne postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby po tom, ako zmení formu výkonu advokácie. Právny názor žalovanej je v súlade s právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vysloveným v rozsudku sp. zn. 7Sžo/27/2010, ktorý bol publikovaný v Zbierke stanovísk a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, ako aj s právnym názorom vyjadreným v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 335/2013, ktorým bola odstránená nejednotnosť judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky pri posudzovaní právneho postavenia advokáta na účely sociálneho poistenia pri zmene formy výkonu advokácie. Ďalej uviedla, že II. senát Ústavného súdu Slovenskej republiky, na rozhodnutia ktorého žalobca odkazoval, a ktoré podporovali ním prezentované tvrdenia, tiež neskôr vo svetle záverov plynúcich z nálezu sp. zn. PLz. ÚS 1/2015, vo veci sp. zn. II. ÚS 335/2013 dospel k právnemu záveru o potrebe rozhodovať v línii uznesenia sp. zn. III. ÚS 426/2012, ktorým bola sťažnosť žalobcu v obdobnej veci odmietnutá ako neopodstatnená. Týmto postupom bola nejednotnosť judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky odstránená. Následkom toho je, že aj rozhodovacia prax súdov v otázke právneho postavenia advokátov na účely sociálneho poistenia, pri zmene právnej formy výkonu advokácie podľa právnej úpravy účinnej do 31. decembra 2010 je jednotná a ustálená. Poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Sžsk/51/2019, ako aj sp. zn. 9Sžsk/27/2016. K záväznosti potvrdenia SAK o spôsobe výkonu advokácie podľa § 71 ods. 2 písm. d/ zákona č. 586/2003 Z.z. poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Sžo/32/2013, podľa ktorého takéto potvrdenie môže byť jedným z podkladov rozhodnutia, t.j. len jedným z dôkazov, ktoré môžu byť použité ako dôkazy pre rozhodnutie správneho orgánu. V závere uviedla, že zákon č. 461/2003 Z.z. nevylučuje súbeh poistení, a preto nadobudnutie právneho postavenia zamestnanca nemá za následok zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby.

16. Navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu ako nedôvodnú podľa § 461 SSP zamietol.

IV.

17. Vyjadrenie žalovanej ku kasačnej sťažnosti bolo doručené žalobcovi dňa 09. augusta 2020 na vedomie.

V.

18. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ SSP) preskúmal kasačnú sťažnosť postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu nie je dôvodná a je potrebné ju zamietnuť.

19. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

20. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

21. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

22. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP, správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

23. Podľa § 199 ods. 1 písm. a/ SSP, sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne.

24. Predmetom kasačného konania v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd ako nedôvodnú zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej - zo 16. augusta 2018, číslo: 52841-3/2018-BA, ktorým žalovaná podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. zamietla jeho odvolanie a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Trnava zo 17. apríla 2018, Číslo: 57226-26/2018-TT, ktorým Sociálna poisťovňa, pobočka Trnava podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý zákona č. 461/2003 Z.z. rozhodla, že žalobcovi ako samostatne zárobkovo činnéj osobe vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 01. júla 2010

[dôvod vydania predmetného rozhodnutia spočíval v tom, že žalobca nadobudol status samostatne zárobkovo činnéj osoby na základe osvedčenia o zápise do zoznamu advokátov SAK od 01. januára 2009 s tým, že v rozhodnom období (t.j. v roku 2009) na základe údajov poskytnutých žalovanej zo strany Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky, príjem žalobcu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti, alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol 28.307,10 eur, čo je suma vyššia ako 3.834,96 eur, t.j. 12-násobok minimálneho vymeriavacieho základu],

- zo 16. augusta 2018, číslo: 52859-3/2018-BA, ktorým žalovaná podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. zamietla jeho odvolanie a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Trnava zo 17. apríla 2018, Číslo: 57226-27/2018-TT, ktorým Sociálna poisťovňa, pobočka Trnava podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý zákona č. 461/2003 Z.z. rozhodla, že žalobcovi

ako samostatne zárobkovo činnéj osobe zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31. decembra 2010

[dôvod vydania predmetného rozhodnutia spočíval v tom, že na základe údajov z registra daňových subjektov bolo zistené, že žalobca bol registrovaný na daňovom úrade ako fyzická osoba, ktorá je registrovaná v súvislosti so zárobkovou činnosťou, ktorá zakladá právo na dosahovanie príjmu z podnikania a z inej zárobkovej činnosti od 12. januára 2009 do 18. januára 2010; nakoľko potom žalobca nemal od 01. januára 2011 status samostatne zárobkovo činnéj osoby podľa § 5 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom od 01. januára 2011, zaniklo mu povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31. decembra 2010 (§ 21 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom od 01. januára 2011)].

25. Podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010, samostatne zárobkovo činná osoba podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu 19) okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu 21)

[pozn. pod čiarou č. 19 - napríklad zákon Slovenskej národnej rady č. 132/1990 Zb. o advokácii v znení zákona č. 302/1999 Z.z., zákon Slovenskej národnej rady č. 129/1991 Zb. o komerčných právnikoch v znení neskorších predpisov].

26. Podľa § 14 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010, povinne nemocensky poistení sú samostatne zárobkovo činná osoba, ktorej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu 34) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9.

27. Podľa § 15 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010, povinne dôchodkovo poistení sú samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá je povinne nemocensky poistená.

28. Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnéj osobe vzniká od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu 34) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu 34) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, ak tento zákon neustanovuje inak.

29. Podľa § 21 ods. 4 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie zaniká vždy samostatne zárobkovo činnéj osobe uvedenej v § 5 písm. b/ a c/ dňom zániku týchto oprávnení, a samostatne zárobkovo činnéj osobe uvedenej v § 5 písm. c/ odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, 21) ak od tohto dňa podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnéj osoby uvedenej v § 5 písm. c/;

[pozn. pod čiarou č. 21 - napríklad zákon Slovenskej národnej rady č. 78/1992 Zb. o daňových poradcov a Slovenskej komore daňových poradcov v znení neskorších predpisov, zákon Slovenskej národnej rady č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektov a autorizovaných stavebných inžinieroch v znení neskorších predpisov a zákon č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov].

30. Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z.z., advokát je ten, kto je zapísaný do zoznamu advokátov, ktorý vedie Slovenská advokátska komora (ďalej len "komora").

31. Podľa § 12 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z.z., advokát môže vykonávať advokáciu
a/ samostatne,
b/ v združení spolu s inými advokátmi,
c/ ako spoločník verejnej obchodnej spoločnosti,
d/ ako komplementár komanditnej spoločnosti alebo
e/ ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným.

32. Podľa § 15 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z.z., advokáti môžu na účel výkonu advokácie založiť spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorej predmetom podnikania je poskytovanie právnych služieb (ďalej len "spoločnosť s ručením obmedzeným"). Táto spoločnosť s ručením obmedzeným nesmie mať iný predmet podnikania, jej spoločníkmi a konateľmi môžu byť len advokáti a musí byť poistená pre prípad zodpovednosti za škodu, ktorá by mohla vzniknúť pri poskytovaní právnych služieb, minimálne s limitom poistného plnenia 1 500 000 EUR za každého spoločníka. Na spoločnosť s ručením obmedzeným sa vzťahujú ustanovenia osobitného predpisu, 12) ak tento zákon neustanovuje inak.

33. Podľa § 15 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z.z., advokáti ako konatelia spoločnosti s ručením obmedzeným vykonávajú advokáciu v mene a na účet spoločnosti. Ak výkon advokácie v mene spoločnosti nepripúšťajú v jednotlivých prípadoch osobitné predpisy, 13) advokáciu vykonávajú vo vlastnom mene a na účet spoločnosti.

34. Podľa § 15 ods. 6 zákona č. 586/2003 Z.z., advokát, ktorý vykonáva advokáciu ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným, nemôže súčasne vykonávať advokáciu samostatne, v združení, ako spoločník verejnej obchodnej spoločnosti alebo komanditnej spoločnosti, alebo ako konateľ inej spoločnosti s ručením obmedzeným. Advokáti sa však môžu dohodnúť na dočasnom samostatnom poskytovaní právnych služieb v jednej veci alebo vo viacerých vopred vymedzených veciach, ak spoločenská zmluva neurčuje inak.

35. Podľa § 71 ods. 2 písm. k/ zákona č. 586/2003 Z.z., predsedníctvo komory ďalej vydáva záväzné potvrdenie o forme výkonu advokácie podľa § 12 tohto zákona a o skutočnosti, či advokát je samostatne zárobkovo činnou osobou podľa osobitného predpisu.

36. Najvyšší súd z obsahu súdneho spisu, ako aj pripojených administratívnych spisov žalovanej mal preukázané, že žalobca je na základe Osvedčenia č. XXXX od 01. januára 2009 zapísaný do zoznamu advokátov SAK. Rovnako z obsahu administratívneho spisu zistil, že SAK vydala dňa 04. januára 2010 pod číslom 7/2010-JUDr.De/Ma Potvrdenie o spôsobe výkonu advokácie, na základe ktorého SAK potvrdila, že žalobcovi dňa 31. decembra 2009 zaniklo oprávnenie vykonávať advokáciu samostatne s tým, že od 01. januára 2010 ju môže vykonávať len v mene a na účet spoločnosti H.G. Y. - G., Y.N.K., v ktorej je spoločníkom a konateľom. Týmto SAK potvrdila, že žalobca od 01. januára 2010 nie je samostatne zárobkovo činnou osobou podľa zákona č. 461/2003 Z.z.

37. Odhliadnuc od príjmu nadobudnutému v relevantnom kalendárnom roku (keďže v tomto smere žalobca nepodal žiadne námietky) sporným zostalo, či žalobcovi vystupujúcemu v pozícii advokáta v prípade zmeny formy výkonu advokácie zo samostatného výkonu advokácie na výkon advokácie ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným, po takejto zmene formy výkonu advokácie zostal zachovaný status samostatne zárobkovo činnnej osoby pre účely zákona č. 461/2003 Z.z.

38. Najvyšší súd v tejto súvislosti uvádza, že spory týkajúce sa právneho postavenia advokátov, ktorí pristúpili ku zmene formy výkonu advokácie zo samostatného výkonu advokácie na výkon advokácie ako konatelia spoločností s ručením obmedzeným a súčasne čo do zachovania ich statusu ako samostatne zárobkovo činných osôb pre účely zákona č. 461/2003 Z.z. boli predmetom viacerých sporov prebiehajúcich tak na úrovni najvyššieho súdu, ako aj úrovni Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Z rozhodovacej činnosti je zrejmé, že názory prezentované žalobcom a vychádzajúce primárne z nálezov ústavného súdu (sp. zn. II. ÚS 63/2012 a sp. zn. II. ÚS 426/2012) a tiež najvyššieho súdu (sp. zn. 3Sžo/117/2015) boli skôr ojedinelými názormi

prezentovanými v tomto smere. Ich vydaniu (t. j. k 21. februáru 2013) totiž predchádzali iné rozhodnutia ústavného súdu, ktorými boli ústavné sťažnosti podávané v obdobných veciach (t.j. vo veciach povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby - advokáta) odmietané (napríklad uznesenie ústavného súdu zo 07. septembra 2010, sp. zn. I. ÚS 290/2010 odmietajúce ústavnú sťažnosť proti rozsudku najvyššieho súdu zo 16. februára 2010, sp. zn. 4Sžso/37/2009, uznesenie ústavného súdu z 23. septembra 2010, sp. zn. IV. ÚS 342/2010 odmietajúce ústavnú sťažnosť proti rozsudku najvyššieho súdu z 27. januára 2010, sp. zn. 4Sžso/19/2009, uznesenie ústavného súdu z 25. novembra 2010, sp. zn. II. ÚS 508/2010 odmietajúce ústavnú sťažnosť proti rozsudku najvyššieho súdu z 31. marca 2010 sp. zn. 9Sžso/52/2009, uznesenie ústavného súdu z 08. februára 2012, sp. zn. I. ÚS 64/2012 odmietajúce ústavnú sťažnosť proti rozsudku najvyššieho súdu z 28. novembra 2011, sp. zn. 9Sžso/33/2010, uznesenie ústavného súdu z 29. februára 2012, sp. zn. I. ÚS 93/2012 odmietajúce ústavnú sťažnosť proti rozsudku najvyššieho súdu z 28. septembra 2011, sp. zn. 7Sžso/62/2011, uznesenie ústavného súdu z 01. marca 2012, sp. zn. IV. ÚS 103/2012 odmietajúce ústavnú sťažnosť proti rozsudku najvyššieho súdu z 28. septembra 2011, sp. zn. 9Sžso/58/2011, uznesenie ústavného súdu z 28. marca 2012, sp. zn. III. ÚS 118/2012 odmietajúce ústavnú sťažnosť proti rozsudku najvyššieho súdu z 01. júla 2011, sp. zn. 7Sžso/31/2010, uznesenie ústavného súdu z 12. septembra 2012, sp. zn. III. ÚS 426/2012 odmietajúce ústavnú sťažnosť proti rozsudku najvyššieho súdu z 30. júna 2011, sp. zn. 7Sžso/53/2010, uznesenie ústavného súdu z 28. novembra 2012, sp. zn. II. ÚS 570/2012 odmietajúce ústavnú sťažnosť proti rozsudku najvyššieho súdu z 28. septembra 2011, sp. zn. 7Sžso/69/2017). Rovnako najvyšší súd uvádza, že i po tomto dátume (t.j. po 21. februári 2013) právne názory ďalších senátov ústavného súdu zostali nezmenené (napríklad uznesenie ústavného súdu z 02. októbra 2013, sp. zn. I. ÚS 599/2013 odmietajúce ústavnú sťažnosť proti rozsudku najvyššieho súdu z 24. apríla 2013, sp. zn. 9Sžso/25/2012, uznesenie ústavného súdu zo 04. júna 2014, sp. zn. I. ÚS 266/2014 odmietajúce ústavnú sťažnosť proti rozsudku najvyššieho súdu z 27. novembra 2013, sp. zn. 9Sžso/23/2013).

39. Najvyšší súd tiež poukazuje na to, že ústavný súd v pléne uznesením zo 04. marca 2015, sp. zn. PLz. ÚS 1/2015 zamietol návrh II. senátu pre účely zjednotenia odchylných právnych názorov s návrhom na vyslovenie právnej vety: „Pokiaľ advokát zmenil formu výkonu advokácie zo samostatného výkonu advokácie na výkon advokácie ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným, po takejto zmene formy výkonu advokácie mu nezostal zachovaný status samostatne zárobkovo činnnej osoby pre účely zákona o sociálnom poistení“. Na tomto základe II. senát ústavného súdu, akceptujúc prevládajúcu judikatúru senátov ústavného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. II. ÚS 335/2013 v náleze z 26. marca 2015 rozhodol, že základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a jeho právo na spravodlivé súdne konanie porušené neboli, čím sa priklonil k prevládajúcej judikatúre ústavného súdu. Len pre úplnosť najvyšší súd uvádza, že II. senát ústavného súdu následne uznesením z 01. apríla 2015, sp. zn. II. ÚS 218/2015 odmietol ústavnú sťažnosť proti rozsudku najvyššieho súdu z 24. apríla 2013, sp. zn. 9Sžso/7/2012.

40. S poukazom na vyššie označenú judikatúru a závery z nej plynúce možno uviesť, že zmena spôsobu výkonu advokácie na výkon ako konateľa spoločnosti s ručením obmedzeným nemá za následok zánik postavenia samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia. Oprávnenie na výkon advokátskej činnosti trvá (okrem prípadov pozastavenia advokátskej činnosti podľa § 8 zákona č. 586/2003 Z.z.) od zápisu do zoznamu advokátov až do vyčiarknutia z takého zoznamu. Oprávnenie na výkon advokátskej činnosti má za následok, že advokát musí byť považovaný za samostatne zárobkovo činnnú osobu na účely § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010, a preto je povinne nemocensky poistený a povinne dôchodkovo poistený podľa § 14 ods. 1 písm. b/ a § 15 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z. Vznik a zánik tohto poistenia sa viaže na podmienky upravené v § 21 zákona č. 461/2003 Z.z. Túto skutočnosť nemôže ovplyvniť právna úprava obsiahnutá v § 12 zákona č. 586/2003 Z.z., upravujúca iba formu, ktorou môže advokát advokáciu vykonávať, lebo základným predpokladom výkonu advokácie je výkon takej činnosti fyzickou osobou, ktorá má zákonom požadované oprávnenie. Na tomto mieste možno tiež poukázať aj na rozsudok najvyššieho súdu z 24. apríla 2013, sp. zn. 9Sžso/7/2012, podľa ktorého cit.: „ (...) žalobcovi oprávnenie na vykonávanie činnosti ako také nezaniklo, je len osobitným zákonom

limitovaný v tom, že túto činnosť nemôže súčasne vykonávať samostatne, keď si sám zvolil, že advokátske služby bude poskytovať prostredníctvom spoločnosti s ručením obmedzeným. Oprávnenie na vykonávanie advokácie je viazané na fyzickú osobu a nezaniká ani v prípade, že advokátsku činnosť realizuje prostredníctvom obchodnej spoločnosti, v dôsledku čoho v danom prípade nenastali zákonom taxatívne vymedzené skutočnosti (§ 21 zákona o sociálnom poistení) rozhodujúce pre zánik povinného nemocenského a dôchodkového poistenia u žalobcu ako SZČO.“ Zákonodarca rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch zveril do vecnej pôsobnosti pobočky Sociálnej poisťovne. Vymedzenie samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010 je odvodené od samotného oprávnenia vykonávať advokáciu. Vzhľadom na uvedené je tiež irelevantné potvrdenie SAK o zániku oprávnenia žalobcu vykonávať advokáciu samostatne ako fyzická osoba (v kontexte na § 71 ods. 2 písm. k/ zákona č. 586/2003 Z.z.).

41. Možno teda uzavrieť, že žalobca bol v rozhodnom období povinne nemocensky poistenou a povinne dôchodkovo poistenou samostatne zárobkovo činnnou osobou, keď jednak splnil zákonom stanovené podmienky pre trvanie povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia (požíval status samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010) a jednak tým, že jeho príjem zo samostatnej zárobkovej činnosti za rok 2009 presiahol zákonom ustanovenú hranicu príjmu. V takom prípade správne orgány správne rozhodli o tom, že žalobcovi ako samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 01. júla 2010. Rovnako tiež ich postupu nemožno nič vyčítať, keď vo vzťahu k žalobcovi rozhodli o zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia k 31. decembru 2010 (§ 21 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom od 01. januára 2011), keď mali preukázané, že žalobca bol registrovaný na daňovom úrade ako fyzická osoba, ktorá je registrovaná v súvislosti so zárobkovou činnosťou, ktorá zakladá právo na dosahovanie príjmu z podnikania a z inej zárobkovej činnosti od 12. januára 2009 do 18. januára 2010, a teda žalobca nemal od 01. januára 2011 status samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom od 01. januára 2011.

42. V tomto smere námietka žalobcu týkajúca sa odklonu krajského súdu od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu, čím malo dôjsť podľa názoru žalobcu k porušeniu princípu právnej istoty, nie je dôvodná. Z vyššie uvedených ustanovení je zrejmé, že judikatúra súdov je ustálená.

43. Vzhľadom na vyššie uvádzané dôvody, najvyšší súd námietky žalobcu uvedené v kasačnej sťažnosti vyhodnotil ako nedôvodné, keď tieto neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Z týchto dôvodov potom najvyšší súd kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

44. O náhrade trov kasačného konania rozhodol najvyšší súd tak, že žalobcovi, ktorý v tomto konaní úspech nemal, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP) a žalovanej ich nepriznal, lebo to nemožno spravodlivo požadovať (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 veta prvá SSP).

45. Toto rozhodnutie prijal najvyšší súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.